

Beslut

**efter kvalitetsgranskning i ämnet slöjd i grundskolans
högstadium vid Tingvallaskolan i Sigtuna kommun**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning vid Tingvallaskolan. Syftet med denna tematiska kvalitetsgranskning är att granska vissa kvalitetsaspekter i ämnet slöjd i grundskolans högstadium.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, hög kvalitet i flera delar och låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Tingvallaskolan i följande utsträckning:

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Slöjdämnet omfattas i hög utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Skolinspektionen avslutar härmed granskningen av Tingvallaskolan.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?

Inom denna frågeställning granskas om eleverna får ett aktivt lärarstöd genom hela arbetsprocessen som ger dem möjligheter att utveckla idéer samt utveckla och använda strategier. Vidare granskas om undervisningen är stimulerande, motiverande och utmanande samt om eleverna löpande och tillsammans med läraren får möjlighet till reflektion över process och resultat.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna får i hög utsträckning en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Processinriktat lärarstöd

Granskningen visar att lärarstödet i slöjdundervisningen är processinriktat och sker genom dialog i form av formativ respons.

Lärarnas stöd är utformat så att eleverna utvecklar idéer och använder olika strategier för att lösa uppgifter. Lärarna och elever berättar att en arbetsprocess ofta inleds med att läraren visar olika inspirationskällor och att eleverna därefter utvecklar egna idéer genom att skapa planeringar och skisser. Exempelvis visar läraren vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer eleverna exempel på hur olika applikationer kan utformas på den grytvante eleverna ska tillverka utifrån att varje grytvante redan vid planeringen ska symbolisera ett valfritt land. Vid samma lektionsobservation håller läraren även en inspirationsföreläsning med eleverna och visar bilder på olika nyckelringar inför att några elever ska tillverka nyckelringar i textil med inslag av metall. Eleverna får i uppgift att utforma en skiss över en personlig nyckelring. Vid en annan lektionsobservation ger läraren i inledningen av arbetsprocessen eleverna stöd genom att uppmana dem att rita två olika skisser av sitt föremål, en

tvådimensionell och en tredimensionell. Läraren visar i samband med detta ett föremål i form av en frukostbricka som en elev tidigare framställt. Såväl lärare som elever berättar i intervju att elever återkommande får stöd i att prova olika tillvägagångssätt för att lösa en arbetsuppgift. Elever ger exempel på att lärarens instruktioner ger motivation att försöka vidare genom att lärarna föreslår olika alternativ om elever inte kommer vidare i arbetsprocessen eller om de tappat motivationen. Exempelvis ger läraren i materialinriktningen trä och metall vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer stöd till en elev som övar att svarva i trä. Vid ett tillfälle rycker svarven och arbetsstycket tag i verktyget och läraren visar eleven hur hen ska placera verktyget. Läraren visar både hur verktyget ska hållas och berättar att handen ska placeras som en bro. Eleven provar igen och hittar då rätt position och metod.

Lärarna stöttar regelbundet eleverna och ger återkoppling under arbetsprocessen. Lärarna berättar i intervju att de återkommande ger eleverna stöd genom att diskutera med eleverna om var i processen de befinner sig, vad nästa steg är och vilka möjligheter som finns i den fortsatta arbetsprocessen. Lärare ger exempel på att elever ges ett konkret stöd och samtidigt behåller initiativet i processen. En lärare berättar att i materialinriktningen trä och metall får elever se hur läraren sågar en liten bit varefter eleverna själva använder tekniken som läraren förevisat. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer frågar läraren i materialinriktningen textil en elev om läraren får visa en metod för hur eleven kan klippa i tyget och eleven svarar ja. Läraren förevisar en kort stund och lämnar sedan saxen åter till eleven som själv klipper resten längs föremålets konturer.

Utmanande undervisning

Granskningen visar att undervisningen är motiverande och utmanande samt att arbetsformerna varierar.

Undervisningen är utformad så att arbetet motiverar eleverna till utveckling oavsett kunskapsnivå. Lärarna berättar att de utmanar eleverna att tillverka föremål och använda olika material och tekniker utifrån elevens erfarenheter och kunskapsnivå. Elever i årskurs 9 berättar att lärarna förväntar sig att eleverna ska planera och framställa egna föremål samt att de ska använda de kunskaper och metoder de lärt sig tidigare i slöjdundervisningen och ha som grund i det egna arbetet. En elev berättar att eleverna fått i uppgift att brodera enligt en japansk teknik, vilket var en utmanande uppgift. Eleven stötte under arbetet på svårigheter och tyckte inte att broderiet blev fint. Läraren visade hur stygnen skulle bli mer jämna och uppmuntrade eleven att fortsätta öva tekniken och i slutet av arbetsprocessen blev eleven nöjd med resultatet. Lärarna berättar att de

har höga förväntningar på alla elever oavsett könstillhörighet eller bakgrund och i relation till elevers olika förkunskaper. Intervjuer med elever bekräftar att lärarna anpassar arbetsuppgifter så att alla elever utmanas och ges möjlighet att uppleva framgång i sitt lärande. Exempelvis berättar elever att när de framställde ett pennfodral av textila material fick eleverna använda en japansk broderiteknik för att utsmycka föremålet. Eleverna berättar att de fick välja hur avancerade broderier de skulle utföra. Några elever valde att använda tekniken på en mer grundläggande nivå samtidigt som andra framställde mer avancerade broderier.

Lärarna varierar arbetsformerna i undervisningen så att elever får möjlighet att samtala med andra elever för att dela erfarenheter och därigenom utveckla lärandet. Lärarna berättar att eleverna får arbeta både enskilt och tillsammans. Eleverna berättar till exempel att de inom materialinriktningen trä och metall har tillverkat ljusstakar i par och en världskarta i grupp. Lärarna berättar att de uppmuntrar eleverna att samarbeta och lära av varandra även när de arbetar enskilt. Exempelvis samtalar två elever vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer om skillnaden i färgnyanserna på två olika träslag. Lärarna ger i intervju exempel på att elever tillsammans diskuterar idéer och hjälper varandra med olika moment i processen. En lärare berättar att elever inom materialinriktningen trä och metall samarbetar genom att diskutera skisser och låna passande verktyg av varandra.

Reflektion över process och resultat

Granskningen visar att undervisningen innehåller moment där eleverna reflekterar över sin arbetsprocess och resultaten tillsammans med lärare.

Lärare ställer frågor till eleverna och låter dem återkommande utvärdera och bedöma resultatet av sitt arbete såväl muntligt som skriftligt under lektionerna. Lärare och elever berättar i intervju att elever återkommande skriftligt reflekterar över arbetsprocessen och att lärare ger återkoppling på reflektionerna. Eleverna genomför skriftliga reflektioner både under tiden föremålet framställs och över slutresultatet i ett mer omfattande frågeformulär. En lärare berättar att hen även använder den muntliga dialogen som ett verktyg för att få elever att reflektera över vad de lär sig och hur dessa kunskaper kan användas i framtiden. Vid Skolinspektionens lektionsobservationer ställer lärarna återkommande frågor till eleverna. Exempelvis frågar en lärare en elev vilken typ av tråd och med vilka stygn eleven väljer att sy sin grytvante. Under samtalet uppmanar läraren eleven att sy några stygn på ena kanten av tygstycket för att eleven ska konstatera om den tråd och de stygn eleven valt fungerar bra. En elev berättar i intervju om en uppgift att tillverka en namnskylt av trä. Eleven frågade läraren om det gick bra att använda ett annat träslag än det läraren

förevisat. Eleven berättar att läraren uppmuntrade elevens materialval och ställde frågor om hur eleven hade tänkt. Under Skolinspektionens lektionsobservationer frågar läraren i materialinriktningen trä och metall om eleverna minns en skissteknik de tidigare lärt sig i ämnet bild och uppmanar sedan eleverna att använda den tekniken. Vid en av Skolinspektionens lektionsobservationer har en elev i materialinriktningen textil lagt ihop delarna till en grytvante med avigsidorna utåt och eleven frågar om hen kan börja sy kantens söm. Läraren svarar att eleven behöver nåla först, för annars glider tygbitarna isär. Dessutom framkommer vid observationen att när elever är färdiga med tillverkningen av ett föremål reflekterar de genom att skriftligt besvara ett antal frågor i ett formulär. Läraren ger sedan återkoppling på elevens reflektioner av arbetsprocessen och resultatet som en del av bedömningen av uppgiften.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning undervisningens innehåll bidrar till att eleverna utvecklar kunskaper om material och metoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv. Vidare granskas om undervisningen utformas så att eleverna får möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och hur de kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolinspektionen bedömer följande: Eleverna ges i hög utsträckning möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Material- och metodkunskap utifrån hållbar utveckling

Granskningen visar att undervisningen ger eleverna en fördjupad förståelse och kunskaper om materials egenskaper och olika slöjdmetoder utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att lära sig mer om egenskaper hos olika material samt hur dess ursprung och framställning påverkar miljön. Av intervjuer med lärare och elever samt dokument som begärts in från huvudmannen framgår att eleverna i högstadiet får lära sig om olika material och vilket ursprung de har. I läsårsplaneringen för materialinriktningen trä och metall samt av intervjuer med elever och lärare framkommer att eleverna fördjupar sina kunskaper om material som används i undervisningen. Exempelvis får eleverna efter en teoretisk lektion om inhemska träslag gå ut tillsammans med läraren i närmiljön för att hitta och dokumentera olika arter av träd i syfte att påvisa koppling mellan naturresurser och materialanvändning. Vid Skolinspektionens lektionsobservation av undervisningen i materialinriktningen trä och metall synliggörs även andra träslag så som plommon och valnöt. Av intervjuer med elever och lärare framgår även att de i undervisningen i materialinriktningen textil har samtalat om hur exempelvis bomull framställs. I detta moment fördjupar eleverna sina kunskaper om hur mycket vatten som krävs och vilka miljömässiga konsekvenser som följer av olika textila materialval.

Undervisningen innehåller moment som ger eleverna kunskap om slöjdmeter som bidrar till slöjdföremål som är användbara och håller länge. Lärare berättar att de redan under planeringsfasen för samtal med eleverna om vikten av att framställa hållbara föremål. Exempelvis berättar en lärare att hen för samtal med elever om värdet av att arbeta långsamt och noggrant med metoder som bidrar till att föremålen blir hållbara, och att inte ha bråttom i processen. Vid Skolinspektionens lektionsobservation visar läraren i materialinriktningen textil eleverna vilka typer av stygn som bör användas på symaskinen för att grytvantarna som eleverna tillverkar ska bli välgjorda.

Reflektion och val under arbetsprocessen utifrån ett hållbarhetsperspektiv

Granskningen visar att eleverna får reflektera över olika val utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen ger eleverna möjlighet att göra val av metoder som bidrar till hållbarhet och att jämföra olika slöjdmeter utifrån ett miljöperspektiv. Lärarna berättar i intervjun att ett centralt fokus i slöjdämnet är resurshushållning. En lärare berättar att elever får reflektera kring hur de sågar ut mindre delar ur en stor plywoodskiva på ett effektivt sätt för att undvika onödigt spill. Såväl lärare som elever berättar att elever uppmanas att använda spillbitar för att återanvända dem till andra slöjdföremål. Exempelvis berättar elever att de fått välja bland spillbitar av trä i olika träslag för att sedan limma ihop dem till större kuber och därefter

framställa ljusstakar av dessa. Elever berättar även att de inom materialinriktningen textil arbetat med att laga en av skolans soffor och att de i detta moment valde att använda en japansk broderiteknik. Elever berättar att undervisningen är utformad så att de får reflektera över konsekvenser av sina val av metoder som bidrar till hållbarhet. Exempelvis har läraren visat ett träföremål som stått ute i regn och blivit fuktskadat. Utifrån föremålet gav läraren förslag på vad elever kan göra för att öka hållbarheten på sina egna föremål, exempelvis genom olika former av ytbehandling. En elev berättar i intervju att läraren säkerställer att föremålen eleverna framställer ska bli hållbara och ger exempel på en frukostbricka som lackades för att tåla spill utan att få skador. Vidare berättar lärare att eleverna får jämföra och reflektera kring olika material utifrån kvalitet och påverkan på miljön. Exempelvis får eleverna under en av Skolinspektionens lektionsobservationer diskutera olika egenskaper hos träslag, som att björk är hårdare, medan furu är mjukare att arbeta i men kan ge en mindre stabil slutprodukt. Läraren låter därefter eleverna göra val utifrån hållbarhet genom att välja något av dessa träslag med hänsyn till vilka egenskaper som passar bäst till den leksakssnurra eleverna ska svarva.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Inom denna frågeställning granskas i vilken utsträckning rektorn organiserar skolans jämställdhetsarbete kopplat till slöjdämnet. Vidare omfattar granskningen lärarnas arbete med jämställdhet i slöjdundervisningen.

Skolinspektionen bedömer följande: Slöjdämnet omfattas i hög utsträckning av ett jämställdhetsperspektiv.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn, lärare och elever, lektionsobservationer av slöjdundervisningen samt inkommen dokumentation från huvudmannen.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjddämnet

Granskningen visar att rektorn organiserar slöjddämnet så att elever oavsett könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Rektorn ser till att flickor och pojkar arbetar tillsammans i slöjdundervisningen. Rektorn och lärarna berättar att slöjdgrupperna är könsblandade och att eleverna läser båda materialinriktningarna växelvis i samtliga årskurser i högstadiet. Slöjdgrupperna sätts vid läsårsstart samman av slöjdlärarna i samråd med övriga undervisande lärare och elevmentorer utifrån elevers trygghet och jämställdhet. Av dokument som begärts in från huvudmannen framgår att rektorn har givit lärarna förutsättningar att regelbundet träffas för att gemensamt planera undervisningen så att flickor och pojkar arbetar tillsammans samt för att elever ska ges samma möjligheter att arbeta på lika villkor oberoende av könstillhörighet. Rektorn och lärarna berättar att de har en gemensam uppfattning om vikten av att såväl flickor som pojkar får utveckla sina förmågor i båda materialinriktningarna. Rektorn berättar att skolans elever har bakgrund i olika kulturer där sömnad kan anses vara för flickor och träarbeten för pojkar. För att utmana olika normer i samhället får alla elever möta båda materialinriktningarna varje läsår. Rektorn berättar att kunskaper i slöjddämnets båda inriktningar gynnar elevers tankar inför framtida yrkesval. Lärare berättar i intervju att både flickor och pojkar får möjlighet att arbeta med en kombination av olika material. Exempelvis tillverkar elever musikinstrument i trä, där läraren instruerar eleverna att kombinera material så som läder, bomullssnören, trä och metall i sina föremål.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Granskningen visar att lärarna diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Lärarna arbetar återkommande och medvetet för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionella val vid val av olika material och slöjdmetoder. Elever berättar i intervju att undervisningen i slöjddämnet är jämställd mellan flickor och pojkar eftersom alla elever varje år får undervisning i båda materialinriktningarna. Elever ger exempel på att alla elever oavsett könstillhörighet lär sig att montera möbler och att laga sina jeans. Lärare berättar att de synliggör föreställningar om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna. Exempelvis berättar en lärare att eleverna får kunskaper om framgångsrika män som är designers och som

blivit både rika och världsberömda genom sömnad. Läraren berättar att elever vid sådana diskussioner brukar reagera och säga att de omvärderar sina föreställningar om vad materialinriktningen textil är och vem som förväntas sy. En annan lärare berättar att elever emellanåt ifrågasätter vissa moment i materialinriktningen textil och uttrycker att uppgifterna känns ålderdomliga eller mindre relevanta. Vid dessa tillfällen för läraren samtal med eleverna och visar filmer som belyser slöjdens historia och hur slöjdamnet utvecklats från att historiskt ha varit könsuppdelat till att idag vara ett sammanhållet ämne. Lärare berättar att de medvetandegör eleverna om könsbundna föreställningar och hur de kan påverka eleven i vardagen. Samtalen om jämställdhet uppkommer ofta spontant och utgör naturliga inslag i slöjdundervisningen. Exempelvis för en lärare samtal om att färdigheter som elever utvecklar i ämnet slöjd kan vara värdefulla i många olika yrken, även i yrken som inte direkt är kopplade till hantverk.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Anna-Carin Kostic

Beslutsfattare

Signerat av: Anna-Carin Kostic

X Åke Isaksson

Föredragande

Signerat av: Åke Isaksson

I handläggningen av ärendet har även utredaren Janette Örning Alm deltagit.

Bilaga 1: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Tingvallaskolan den 17 februari 2026. Besöket genomfördes av utredarna Åke Isaksson och Janette Örning Alm.

Skolenheten är en kommunal skola verksam i Sigtuna kommun med förskoleklass och grundskola, årskurserna 1–9. Förskoleklass och årskurserna 1–6 ingår inte i granskningen. På skolenheten går cirka 480 elever.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En intervju med rektorn
- Dokument som begärts in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från de skolor som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport.

Bilaga 2: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Syftet är att granska vissa kvalitetsaspekter i undervisningen i ämnet slöjd i grundskolans högstadium. Bedömningen görs i förhållande till de kvalitetskriterier Skolinspektionen tagit fram inom de olika frågeställningarna.

Granskningens frågeställningar

1. I vilken utsträckning får eleverna en slöjdundervisning som främjar deras möjligheter att arbeta med processen i fokus?
2. I vilken utsträckning ges elever möjlighet att utveckla kunskaper om hållbar utveckling?
3. I vilken utsträckning omfattas slöjdämnet av ett jämställdhetsperspektiv?

Kvalitetskriterier

Processinriktat lärarstöd

Lärarstödet är processinriktat så att eleven visas på möjliga alternativ för att kunna utveckla idéer samt utveckla och använda olika strategier för att lösa sin arbetsuppgift.

Lärarstödet är stöttande och innehåller dialog i form av formativ respons under arbetsprocessen.

Utmanande undervisning

Undervisningen är motiverande och utmanande så att alla elever, oavsett nivå i kunnande, stimuleras till utveckling.

Arbetsformerna varierar mellan individuellt arbete och arbete i par eller grupp så att eleverna kan dela erfarenheter i ett gemensamt lärande.

Reflektion över process och resultat

Undervisningen innehåller moment där eleverna löpande uppmanas att, tillsammans med lärare, reflektera över sin arbetsprocess, inklusive resultat, i syfte att främja utveckling av handlingsberedskap, kreativitet och självständighet.

Material- och metodkunskap

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna en fördjupad förståelse av olika materials egenskaper och ursprung utifrån ett hållbarhetsperspektiv.

Undervisningen innehåller moment för att ge eleverna kunskap om slöjdmeter för framställning av funktionella och hållbara slöjdprodukter.

Reflektion och val under arbetsprocessen

Undervisningen utformas så att eleverna ges möjlighet att reflektera kring hur det egna arbetet påverkar miljön och välja hur de i den egna slöjdprocessen kan använda olika metoder för resurshushållning.

Skolans jämställdhetsarbete för slöjdämnet

Rektor organiserar slöjdämnet så att elever, oberoende av könstillhörighet möts och arbetar tillsammans.

Jämställdhetsperspektiv i undervisningen

Läraren reflekterar och diskuterar föreställningar och normer om kvinnligt och manligt tillsammans med eleverna.

Läraren arbetar inom undervisningen för att vidga och utmana elevernas föreställningar utifrån icke-könstraditionellt perspektiv i val av material och metod.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.¹

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.² Vidare ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.³

Av skollagen framgår vidare att alla barn och elever i samtliga skolformer ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.⁴

Av läroplanen framgår att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska även främja elevernas harmoniska utveckling. Detta ska åstadkommas genom en varierad och balanserad sammansättning av innehåll och arbetsformer.⁵

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd.⁶ I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår att skolan ska:

¹ 26 kap. 20 § skollagen.

² 1 kap. 4 § skollagen.

³ 1 kap. 5 § skollagen.

⁴ 3 kap. 2 § skollagen, se även 3 kap. 5 och 7 §§ skollagen gällande extra anpassningar och särskilt stöd.

⁵ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

⁶ 5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185).

- erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt
- ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan lösa problem och omsätta idéer i handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt, kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.

Lärarna ska:

- sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.
- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande, stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan och ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga, upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt samt successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar.⁷

Undervisningen i ämnet slöjd ska enligt kursplanen syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Eleverna ska bland annat:

- ges möjligheter att utveckla sin skicklighet i en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar
- ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck
- ges förutsättningar att utveckla idéer samt överväga olika lösningar och tillvägagångssätt i slöjdarbetet
- ges möjligheter att reflektera över arbetsprocesser och resultat för att fördjupa sitt lärande.⁸

Det centrala innehållet i slöjd för årskurs 7–9 består av följande tre delar: Slöjdens material, verktyg och hantverkstekniker, slöjdens arbetsprocesser samt slöjdens uttryck och betydelse för hållbar utveckling. Innehållet i undervisningen inom "slöjdens arbetsprocesser" handlar bland annat om slöjdarbetets olika delar: idéutveckling, överväganden, framställning samt reflektion över arbetsprocessen och resultatet. Det

⁷ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

⁸ Lgr22, 5 Kursplaner, 5.17 Slöjd.

handlar även om hur delarna i arbetsprocessen samverkar och påverkar resultatet.⁹

När det gäller kunskaper om hållbar utveckling framgår i läroplanens första del avseende skolans uppdrag att en viktig uppgift för skolan är att ge överblick och sammanhang. Genom ett miljöperspektiv får eleverna möjligheter att både ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling.¹⁰

Vidare anges i kursplanen för slöjd att eleverna ska ges förutsättningar att utveckla förmågan att välja och hantera material för att främja hållbar utveckling. Undervisningen i ämnet slöjd ska ge eleverna förutsättningar att utveckla förmåga att reflektera över arbetsprocesser och resultat utifrån kvalitet, uttryck och hållbar utveckling. En del av det centrala innehållet för årskurs 7–9 handlar bland annat om jämförelser mellan olika slöjdmaterial utifrån deras kvalitet och påverkan på miljön, resurshushållning genom återbruk, reparation samt vård av material och föremål.¹¹

Avseende skolans jämställdhetsarbete och jämställdhetsperspektiv i undervisningen framgår följande i läroplanens första del. Skolan ska:

- aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet
- synliggöra och motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling
- organisera utbildningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans samt prövar och utvecklar sin förmåga och sina intressen med samma möjligheter och på lika villkor oberoende av könstillhörighet.¹²

Vidare framgår att skolan aktivt ska verka för jämställdhet. Skolan ska därmed gestalta och förmedla lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter för flickor och pojkar, kvinnor och män. Skolan ska också främja interaktion mellan eleverna oberoende av könstillhörighet. Genom utbildningen ska

⁹ Ibid.

¹⁰ Lgr22, 2.2 Kunskaper.

¹¹ Lgr22, 5. Kursplaner, 5.17 Slöjd.

¹² Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

eleverna utveckla en förståelse av hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter.¹³

I läroplanens andra del anges vidare att alla som arbetar i skolan i sin verksamhet ska:

- bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor och att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet
- utgå från ett demokratiskt och normmedvetet förhållningssätt i det vardagliga arbetet.

Läraren ska:

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika föreställningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor
- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁴

Det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor. Rektor ska särskilt verka för att utbildningen utvecklas.¹⁵ Rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas förutsättningar och behov.¹⁶ På skolenhetsnivå ansvarar rektor för att det görs ett arbete med att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.¹⁷

I läroplanens andra del om övergripande mål och riktlinjer framgår bland annat att rektor:

- har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen
- ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna
- har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att utbildningen och undervisningen präglas av ett jämställdhetsperspektiv och

¹³ Lgr22, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹⁴ Lgr22, 2.1 Normer och värden.

¹⁵ 2 kap. 9 § skollagen.

¹⁶ 2 kap. 10 § skollagen.

¹⁷ Se 4 kap. 4–6 §§ skollagen.

organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.¹⁸

¹⁸ Lgr22, 2.8 Rektorns ansvar.